

Jaarrapportage Duurzaamheidsprogramma 2022-2023

DUURZAAM OP WEG IN GEMEENTE NIJKERK

<https://www.nijkerkerveen.org/inschrijven-op-33-appartementen-spaanse-leger/>

Inhoud

0. Samenvatting en Vooruitblik	3
1. Wat hebben we afgesproken en gerealiseerd?	3
1.1. Welke doelen hebben we bereikt?	3
1.2. Welke doelen hebben we niet bereikt?	3
2. Transitievisie warmte	4
3. Wat gaan we doen om de doelstellingen te bereiken?	4
3.1. Het reduceren van het energieverbruik naar 3.400 TJ in 2030	5
3.2. Het energieverbruik in verkeer & vervoer is 1.050 TJ	5
3.3. 40 hectare zonnepanelen gerealiseerd	5
3.4. van 299 kton in 1990 naar 135 kton CO ₂ in 2030'	5
4. Hoe gaan we het samen doen?	5
5. Risico's.....	5
5.1. Netcongestie	5
5.2. Regelgeving.....	6

0. Samenvatting en Vooruitblik

De gemeente Nijkerk heeft de ambitie in 2050 energieneutraal en klimaatbestendig te zijn. Deze opgaven hangen samen met de verandering van het klimaat wereldwijd en ook in Nederland. Om verdere opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan zo veel mogelijk te voorkomen zijn er klimaatafspraken (Parijs Akkoord, 2015) gemaakt en moet Nederland overstappen van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen zoals zon en wind. Ook woningen en bedrijven moeten van het gas af en zetten we in op schone en duurzame vormen van mobiliteit. Daarnaast heeft de gemeente Nijkerk sterke groeiambities. Zo moeten er veel woningen gebouwd worden en worden er extra bedrijfsterreinen aangelegd. Dit alles zorgt ervoor dat de opgave nog complexer wordt en tegelijkertijd ook integraal moet worden opgepakt. De belangrijkste beleidskaders zijn de Routekaart Nijkerk energieneutraal 2050 inclusief 4-jarig uitvoeringsprogramma 2020-2023 en de uitvoering van de Transitievisie Warmte 2030. In dit jaarprogramma beschrijft de voortgang van de uitvoering van deze plannen.

1. Wat hebben we afgesproken en gerealiseerd?

In de Routekaart hebben we voor het jaar 2023 de volgende doelen geformuleerd:

1. de productie van duurzame energie 280 TJ
2. op 3.400 gebouwen liggen zonnepanelen
3. op 17% van de gebouwen liggen zonnepanelen
4. 1.500 woningen transitiegereed
5. het energiegebruik is 3.400 TJ
6. het energieverbruik in verkeer & vervoer is 1.050 TJ
7. 40 hectare zonnevelden gerealiseerd
8. Van 299 kton in 1990 naar 135 kton CO₂ in 2030

1.1. Welke doelen hebben we bereikt?

1. Doelstelling 'productie van duurzame energie 280 TJ'

In 2021 is 286 TJ aan duurzame energie geproduceerd. Dit betekent dat de doelstelling voor 2023 is behaald.

2. Doelstelling 'op 3.400 gebouwen liggen zonnepanelen'

In de afgelopen periode hebben particulieren, bedrijven en agrariërs met elkaar op 5.280 panden zonnepanelen geplaatst. Hiermee is de doelstelling voor 2022/2023 gehaald. Sinds begin 2022 is er sprake van netcongestie en wordt waarschijnlijk de salderingsregeling afgebouwd. Het is dan ook niet uit te sluiten dat deze ontwikkeling er toe leidt dat door particulieren, bedrijven en agrariërs minder zonnepanelen gelegd worden.

3. Doelstelling 'op 17% van de gebouwen liggen zonnepanelen'

Deze doelstelling is in 2022 al gehaald. Ongeveer 30% van de panden in Nijkerk zijn voorzien van zonnepanelen. Ook hier geldt dat netcongestie en de mogelijke afbouw van de salderingsregeling gaat zorgen voor afname van het aantal zonnepanelen dat geplaatst gaat worden.

4. Doelstelling '1.500 woningen transitiegereed / minimaal energielabel B'

De doelstelling voor 2023 bedraagt 1.500 transitiegereede woningen. Deze doelstelling moet berekend worden. Om deze reden is deze doelstelling vertaald in een doelstelling voor het aantal woningen met energielabel B of beter. Met openbare data is deze doelstelling te monitoren. Voor 2023 is deze doelstelling 6.500 woningen. Deze doelstelling is in 2023 6.711 woningen gehaald. In 2030 mogen geen woningen meer verhuurd worden met een energielabel E of slechter. Verwacht wordt dat de energieprijzen stijgen met als gevolg dat meer woningeigenaren hun woning gaan verduurzamen.

1.2. Welke doelen hebben we niet bereikt?

5. Doelstelling 'het energiegebruik is 3.400 TJ'

In 2021 is het verbruik nog boven de 3.600 TJ. Voor het jaar 2022 zijn nog geen data beschikbaar. Een energiebesparing van 200 TJ om de doelstelling voor 2023 (3.400 TJ) te halen is een grote uitdaging. Met de volgende berekening wordt dit toegelicht. Een gemiddeld huishouden gebruikt ongeveer 1.170 m³ gas en 2.500 kWh elektriciteit. Dit staat gelijk aan respectievelijk 0,0411 TJ en

0,0089 TJ, gemiddeld ongeveer 0,05 TJ per huishouden. 300 TJ wordt verbruikt door ongeveer 4.000 gemiddelde huishoudens.

Naast bebouwde omgeving zijn de belangrijkste energieverbruikers verkeer & vervoer en de industrie. Positief is dat het energieverbruik in de bebouwde omgeving in 2021 significant lager (8%) is dan in 2017. Voor de andere twee sectoren is het energieverbruik nagenoeg gelijk gebleven.

De verwachting is dat de doelstelling voor 2023 voor energiebesparing (3.400 TJ) niet gehaald wordt.

6. Doelstelling 'energieverbruik in verkeer & vervoer is 1.050 TJ'

Het energieverbruik in verkeer & vervoer is ongeveer 31 % van het totale energieverbruik in 2021. In dat jaar wordt 1.129 TJ aan energie verbruikt in verkeer & vervoer. Van het verbruik van 1.129 TJ in 2021 komt 391 TJ voor rekening van auto(snel)wegen. Om de doelstelling voor 2023 (1.050 TJ) te halen moet het verbruik met 7% naar beneden.

7. Doelstelling '40 hectare zonnenveld realiseren'

Het realiseren van 40 hectare zonnenveld is onderdeel van het project 'duurzame verbinding A28'. In 2024 wordt via een tender een initiatiefnemer geworven. Hierdoor wordt de doelstelling voor 2023 'het realiseren van 40 hectare zonnenveld' niet gehaald.

8. Doelstelling 'van 299 kton in 1990 naar 135 kton CO₂ in 2030'

De doelstelling van de rijksoverheid voor 2030 is de uitstoot van broeikassen 55% te verminderen ten opzichte van referentiejaar 1990. Haar streven is ligt nog hoger: 60%.

De doelstelling van de gemeente Nijkerk is de uitstoot van 299 kton aan broeikasgassen terug te brengen naar 135 kton CO₂ in 2030. In 2021 is de CO₂ uitstoot in Nijkerk 230 kton. Daarmee is het doel van 168 kton in 2023 niet gehaald.

2. Transitievisie warmte

De transitievisie warmte kent een aantal uitvoeringsporen.

Binnen het project 'Stadshaven' wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn van de inzet van (ondiepe) bodemwarmte en aquawarmte (Arkevaart). Voor de gemeente Nijkerk zijn nog geen gegevens beschikbaar over de bruikbaarheid van (diepe) geothermie.

Van het aardgas af (all-electric)

Nieuwe woningen worden gasloos gebouwd. Om 'van 't aardgas' in bestaande woonwijken af te gaan in bestaande woonwijken moet vanwege ontbreken van andere vormen van warmte overgegaan op all electric. Door netcongestie is er een tekort aan stroomcapaciteit. Dit betekent dat een wijkgerichte overgang van aardgas op all-electric naar verwachting tot 2030 niet geprogrammeerd kan worden.

Warmte in het buitengebied

Met het vaststellen van het beleidskader boerderijmolens is een actiepun uit de Transitievisie warmte gerealiseerd. Wind in combinatie met zon op dak is voor agrarische ondernemers in het buitengebied een mogelijkheid zelf duurzame energie op te wekken voor de bedrijfsvoering.

Verduurzamen

Net als in de Routekaart als in de Transitievisie warmte wordt ingezet op het verduurzamen van panden. De resultaten ervan zijn verwerkt in deze jaarrapportage.

3. Wat gaan we doen om de doelstellingen te bereiken?

Om de beoogde voor 2023 te halen moet de inzet van de rijksoverheid, provincie. Netbeheerders, gemeente, inwoners en bedrijven toenemen.

Deze doelen zijn:

1. het energiegebruik is 3.400 TJ
2. het energieverbruik in verkeer & vervoer is 1.050 TJ
3. 40 hectare zonnenvelden gerealiseerd
4. van 299 kton in 1990 naar 135 kton CO₂ in 2030

3.1. Het reduceren van het energieverbruik naar 3.400 TJ in 2030

In 2023 zijn we gestart met het intensiveren van het verduurzamen van woningen. Dit zetten we in 2024 met het project 'lokale aanpak isoleren' verder door. Het Energieloket zal nog meer huishoudens tips geven om energie te besparen. Hoge energieprijzen versnellen het bewustzijn van huishoudens over het eigen energiegedrag.

Op initiatief van het bedrijfsleven is in 2023 gestart om samen met bedrijven op de bedrijventerreinen Arkervaart, Watergoor en de Flier te onderzoeken hoe productieprocessen meer zuinig uitgevoerd kunnen worden en utiliteitspanden verduurzaamd kunnen worden.

3.2. Het energieverbruik in verkeer & vervoer is 1.050 TJ

De directe invloed van de gemeente op het terugdringen het verbruik van energie binnen verkeer & vervoer is beperkt. Wij zijn in grote mate afhankelijk van regelgeving vanuit de EU en van de rijksoverheid.

Als gemeente zetten we in op de laadvisie, het stimuleren van duurzame en actieve mobiliteit, het ondersteunen van werkgevers met meer dan 100 werknemers (waaronder gemeente Nijkerk) bij het verduurzamen van de zakelijke en woon-werkgebonden mobiliteit. In de mobiliteitsvisie 2.0 (planning 2024) zullen we aanvullende maatregelen gaan onderzoeken om het beoogde doel te gaan realiseren.

3.3. 40 hectare zonnevelden gerealiseerd

Onze inzet is dat begin 2024 de 1ste tranche van de 40 hectare van zon op land binnen het aangewezen zoekgebied (Omgevingsvisie) via een maatschappelijke tender wordt aanbesteed. Wij zullen hiervoor in 2024 een voorstel aan de gemeenteraad ter instemming voorleggen.

3.4. van 299 kton in 1990 naar 135 kton CO₂ in 2030'

De gemeente zet zich in om het gebruik van fossiele brandstoffen zoveel mogelijk af te remmen via het besparen van het gebruik van fossiele energie in de bebouwde omgeving en industrie, de opwek van duurzame energie en het stimuleren van duurzame en actieve vormen van mobiliteit.

4. Hoe gaan we het samen doen?

De gemeente wil samen met inwoners, bedrijven, Liander, provincie en regio Foodvalley binnen de beperkingen van netcongestie zoeken naar mogelijkheden om de capaciteit aan duurzaam opgewekte stroom te blijven vergroten. De verwachting is dat de komende jaren de prijzen van fossiele brandstoffen blijven fluctueren. Dit zal positief uitwerken voor de innovaties op het gebied van opwek, opslag (batterijen, waterstof, warmte) en distributie.

Inwoners en bedrijven willen investeren in de opwek van duurzame energie als dit hun voordelen oplevert: samen energie besparen, samen duurzame energie opwekken, samen duurzame energie gebruiken en samen eigenaar zijn van de oplossingen.

5. Risico's

Om de beoogde doelen te halen zijn er een aantal risico's

5.1. Netcongestie

In 2022/2023 is er netcongestie aangekondigd voor afname en teruglevering van stroom. De verwachting is dat netcongestie tot 2030 beperkingen oplevert. Dit uit zich in doordat nieuwe groot- en kleinverbruikers (ook bedrijfsverplaatsingen en uitbreidingen) niet of vertraagd (extra) stroomcapaciteit geleverd krijgen en nieuwe opwekprojecten geen stroom kunnen terugleveren. Daarnaast kan netcongestie gevolgen hebben voor het verduurzamen van panden, waaronder gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed. Bij verduurzamen wordt steeds meer overgegaan van gas naar stroom (bijvoorbeeld warmtepompen). Hierdoor neemt de capaciteitsvraag naar stroom toe.

Ondanks deze beperkingen zoekt de gemeente samen het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners naar deeloplossingen om de nadelen van de beperkingen van netcongestie te verminderen.

Er zijn drie sporen die we willen uitvoeren om de gevolgen van netcongestie te verminderen. Deze zijn:

Spoor 1. Bouwen

- De gemeente ondersteunt Liander in het bouwen van 200 middenspanningsruimtes in de komende 10-15 jaar. De middenspanningsruimtes zijn nodig om woonwijken en bedrijven meer stroomcapaciteit te bieden;
- Met RES Foodvalley en provincies Utrecht en Gelderland intensief in overleg om een nieuw onderstation Nijkerk west te realiseren en bestaande onderstations (Nijkerk en Nijkerkerveen) uit te breiden en bekabeling te verzwaren

Spoor 2. Integraal programmeren van maatschappelijke opgaven

Spoor 3. Opstarten energiegemeenschappen. Dit om op lokaal niveau vraag en aanbod aan stroom te balanceren. Hierover gaan we graag in overleg met de gemeenteraad.

5.2. Regelgeving

Door regelgeving wordt de opwek van duurzame energie meer beperkt.

Een paar voorbeelden:

1. Wespendif. Om de Wespendif te beschermen heeft de provincie een zone ingesteld waarin tot nadere besluitvorming geen windturbines geplaatst mogen worden. Dit beperkt een aantal potentiële zoekgebieden in de gemeente Nijkerk. De provincie is aan het onderzoeken hoe de Wespendif beschermd kan worden door windturbines te voorzien van detectie instrumenten die een windturbine automatisch kunnen laten stilstaan als een wespendif in de buurt is
2. Nieuwe geluidsnormen en afstandsnormen voor windturbines. Dit kan invloed hebben op de tiphoogte van windturbines
3. Zonnebrief. Bij het plaatsen van zonnepalen moet eerst de voorkeur gegeven worden aan zon op dak, opwekken van zonne-energie op openbare ruimtes en zogenoemde restgronden. Dit om het plaatsen van zonnepanelen op agrarische gronden zoveel mogelijk te voorkomen. De gemeente wil zoveel mogelijk inzetten op zon op dak, het overkappen openbare parkeerterreinen met zonnepanelen en het plaatsen van zonnepanelen op restgronden.
4. Verdelen van energie. Meer mogelijkheden om opgewekte stroom lokaal te verdelen staan in de nieuwe ontwerp-Energiewet. Daarnaast heeft de Autoriteit Consument en Markt aangegeven medio 2024 meer ruimte te bieden voor het onderling verdelen van stroom.